

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4496/2024
13.03.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, др Илије Зиндовића, Гордане Комненић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Радомир Којић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високог савета судства, Привредног суда у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж рр 223/23 од 01.11.2023. године, у седници одржаној 13.03.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ, одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж рр 223/23 од 01.11.2023. године, као о изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ, пресуда Апелационог суда у Београду Гж рр 223/23 од 01.11.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 406/22 од 20.04.2023. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 406/22 од 20.04.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и обавезана тужена да тужилци на име накнаде имовинске штете која је тужилци изазвана повредом права на суђење у разумном року исплати износ од 772.888,15 динара, са законском затезном каматом од 19.07.2021. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова поступка исплати износ од 83.250,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж рр 223/23 од 01.11.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне

примене материјалног права, са предлогом да се о истој одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. ЗПП.

Тужила је поднела одговор на ревизију.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 10/23) и члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр. 10/23), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе. Наиме, наводи ревизије којима се оспорава висина штете, у коју је урачуната и законска затезна камата обрачуната комфорном методом, по оцени Врховног суда оправдава одлучивање о изјављеној ревизији ради уједначавања судске праксе, у смислу правног схватања о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године. Из тог разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била запослена у ДП Прва српска фабрика шећера „Димитрије Туцовић 1898“, над којом је отворен поступак стечаја 26.09.2007. године. Закључком Трговинског суда у Београду Ст 75/2007 од 19.02.2008. године, утврђено је потраживање тужиле у четвртном исплатном реду у износу од 772.888,15 динара. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 159/21 од 09.03.2021. године усвојен је приговор тужиле и утврђено је да је тужили повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који се води пред Привредним судом у Београду у предмету Ст 112/2010, стечајном судији наложено је да у року од 4 месеца од дана пријема решења предузме неопходне мере и радње потребне како би се приступило уновчењу имовине стечајног дужника, али стечајни поступак још увек није окончан. У време отварања стечаја, стечајни дужник ДП Прва српска фабрика шећера „Димитрије Туцовић 1898“ Београд у стечају, располагао је са 100% друштвеног капитала.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су о праву тужиле на накнаду материјалне штете, проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

По оцени Врховног суда правилно су нижестепени судови закључили да тужена одговара за штету када тужила, бивша запослена код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице није наплатила своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања

признатог у стечајном поступку у висини главног дуга, као и право на камату до момента покретања стечајног поступка. Међутим, по оцени Врховног суда, основани су наводи ревизије о погрешеној примени материјалног права при одређивању висине штете у делу одлуке о камати (обрачуната конформном методом) у капитализираном износу која чини део главног захтева.

Одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 73 од 27.07.2012. године), утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом. Након објављивања ове одлуке законска затезна камата на износ главног дуга повериоца, овде тужиоца, у стечајном поступку није обрачуната применом пропорционалне методе (прост интересни рачун), будући да из утврђеног чињеничног стања произилази да није било измене закључка од 19.02.2008. године.

У конкретном случају првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиље и тужену обавезао да тужиљи накнади штету у износу утврђеном закључком стечајног суда од 19.02.2008. године. Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда, а у образложењу побијане пресуде ценио је жалбене наводе тужене, да је потраживање тужиље признато закључком стечајног суда од 19.02.2008. године било нужно кориговати у делу обрачунате законске затезне камате у складу са одлуком Уставног суда (прерачунати је применом простог интересног рачуна) и чланом 60. став 3. Закона о Уставном суду, али их је сматрао неоснованим.

Изложено правно становиште нижестепених судова, по оцени Врховног суда засновано је на погрешној примени материјалног права. Наиме, Закључком стечајног суда Ст 75/2007 од 19.02.2008. године тужиљи је признато потраживање у укупном износу од 772.888,15 динара, где је урачуната и приписана главници законска затезна камата обрачуната у капитализираном износу до дана отварања стечајног поступка применом конформне методе (при чему висина главнице и приписане камате нису опредељени у номиналним износима). Међутим, не може се применити обрачун законске затезне камате применом конформне методе, већ применом методе простог интересног рачуна, према правном ставу Врховног касационог суда усвојеног на седници Грађанског одељења од 02.04.2013. године, заузетог након одлуке Уставног суда. Наиме, одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 73 од 27.07.2012. године) утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“, није у сагласности са Уставом.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставном суду („Службени гласници РС“, бр. 109/07,... и 103/15) прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката, донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретном случају, Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Према правном ставу Врховног касационог суда о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеног на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године, чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је, по својој природи, институт колективног намирања поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника), ако извршна исправа гласи на

новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по Закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље по одредбама члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Стога, обрачун камате конформном методом практично представља обрачун камате на камату, а што је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у члану 279. став 1. Закона о облигационим односима и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрепљену стварну штету, што није дозвољено.

Сагласно наведеном, одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана законом за цео период у коме се камата обрачунава. Имајући ово у виду, у ситуацији када је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, нужно је по службеној дужности извршити разграничење и обрачунати најпре главницу, а затим на главницу обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна. У конкретном случају то није учињено у поступку стечаја, јер након доношења закључка од 19.02.2008. године није било новог обрачуна којим би била утврђена укупна висина тужиоачевог потраживања где би на главни дуг била обрачуната законска затезна камата простим интересним рачуном и то: за период од дана доспелости потраживања утврђених правноснажним пресудама против дужника до дана отварања поступка стечаја.

Како нижестепени судови, због погрешне примене материјалног права нису ценили прво висину главног дуга, а затим ни правилност обрачуна висине тражене камате обрачунате у капитализираном износу на износ главног потраживања која чини део главног дуга, то је у овом случају чињенично стање остало непотпуно утврђено због чега су укинута обе нижестепене одлуке.

Првостепени суд ће у поновном поступку затражити од Привредног суда у Београду, односно стечајног управника да прво изврши разграничење главног дуга из укупно признатог потраживања од 772.888,15 динара, а затим ће на утврђену висину главнице извршити и обрачун законске затезне камате из Закључка Ст 75/2007 од 19.02.2008. године, у односу на тужиљу од дана доспелости њеног потраживања до дана отварања стечајног поступка, у складу са одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године, односно методом простог интересног рачуна и о томе сачинити извештај, а потом донети правилну и закониту одлуку о тужбеном захтеву тужиље.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер зависи од исхода спора у смислу члана 163. став 4. ЗПП.

Са напред наведених разлога, Врховни суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић